

Vattenväxter förekommer naturligt i sjöarna och är en förutsättning för att vattnets ekosystem ska fungera. Växterna hjälper till att hålla vattnet klart och är viktiga för många djur och växter

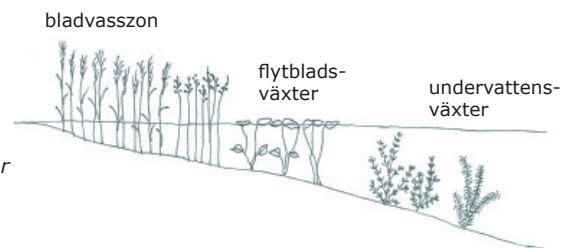
Men särskilt i grunda och näringsrika sjöar kan växterna ibland bli ett problem, kanske främst för oss som vill nyttja vattnen för att bada, fiska och åka båt.

Näringshalten bestämmer vad som växer...

Näringsrika och näringsfattiga sjöar skiljer sig mycket åt när det gäller vilka arter som dominerar. I näringsfattiga sjöar består växtligheten ofta av glesa bestånd med vass och säv och vissa rotade undervattensväxter som notblomster och braxengräs. Med ökande näringsrikedom blir det mer undervattensväxter som till exempel axslinga och vattenpest. I de näringsrika vikarna i Magelungen och Drevviken är axslinga, kransslinga, hornsärv och vattenpest vanliga. Närmast stranden finns täta bestånd av vass och säv.

I extremt näringsrika sjöar får man ibland en kraftig utveckling av blågröna alger (cyanobakterier). Vissa arter orsakar algblomningar som kan vara giftiga att bada i. Utbredningen av blågröna alger beror både av näringshalten och av hur grumligt vattnet är.

Schematisk bild av vegetationen i en näringsrik sjö. Växterna avlöser varandra vid ökande vattendjup.

...men även andra faktorer påverkar

Vattennivån har stor betydelse för hur växterna breder ut sig. Under en period runt förra sekelskiftet sänktes vattennivån i många sjöar för att ge mer jordbruksmark. I Tyresån är bland annat Flaten i Tyresö, Långsjön, Drevviken, Magelungen, Ågestasjön, Ormlången, Trehörningen-Sjödalen och Lissmasjön sänkta. En sjösänkning gör att den naturliga utvecklingen med igenväxning av sjön går snabbare.

Det har också betydelse om de naturliga variationerna i vattennivån störs. Vanligtvis är vattenståndet högt på våren och under höstregnen och lägre under sommaren. Det är främst vassen som breder ut sig om variationerna försvinner. Stränder som tidigare har betats av kor får också ofta en tätare vass när betet upphör.

Näckrosor och undervattensväxter

Mer vattenväxter kan tyda på renare vatten

Undervattensväxter som till exempel slingor och vattenpest har svårt att klara sig i extremt övergödda och grumliga sjöar eftersom de är beroende av att ljus kommer ner till botten där de är rotade. När näringshalten minskar kan undervattensväxterna breda ut sig och de hjälper själva till att hålla vattnet klart genom att binda sedimentet vid sjöbotten. Det är ett viktigt steg mot bättre vattenkvalitet.

Vanliga växter i Tyresåns sjöar: ovan vattenpest, längst upp till höger en närbild av hornsärv och nederst till höger en slinga.

Det kan hjälpa att klippa växter...

Runt bryggor och längs stränder kan man ibland behöva ta bort vegetation för att kunna bada, fiska eller åka båt. Beroende på om det är vass eller andra vattenväxter går man tillväga på olika sätt. Vassen ska helst klippas vid två tillfällen under våren för att hindras maximalt i tillväxten.

När man klipper undervattensväxter finns en risk att växtligheten breder ut sig ännu mer i sjön. Det beror på att vattenpest, axslinga och flera arter kan föröka sig med hjälp av små växtdelar. Om man klipper sådana växter är det därför viktigt att ta bort så mycket som möjligt av det klippta materialet. Genom att avlägsna växtmaterialet tar man bort näringen från sjön och undviker att syre förbrukas vid nedbrytning av växterna.

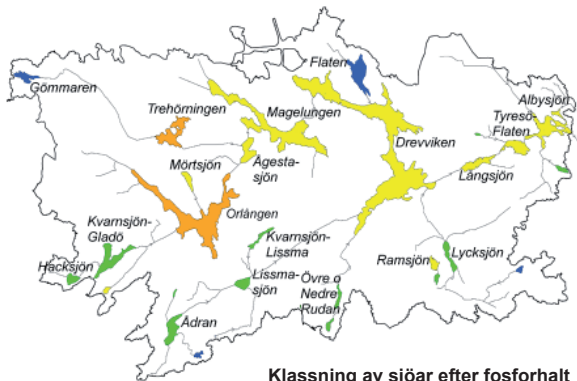

Klippning av vattenväxter i Gudövikens Drevviken

...men på sikt måste näringen minska

För de flesta av Tyresåns sjöar går utvecklingen åt rätt håll – näringshalterna minskar i de sjöar som tidigare varit rejält övergödda. Men fortfarande har flera av sjöarna för höga näringshalter, beroende på gamla utsläpp men också på dagens utläpp från vägar, avlopp och omgivande mark.

Den viktigaste åtgärden för att hindra igenväxningen av våra sjöar är att minska näringen i vattnet. Var och en av oss har ett ansvar för att tänka på hur vi tvättar bilen, sköter vår tomt och vilka tvättmedel vi använder, till exempel. Läs mer på www.tyresan.se. Kommunerna jobbar aktivt med åtgärder för att minska övergödningen – läs mer om Tyresåns vattenvårdsförbund och åtgärdsarbetet på nästa sida!

Kartan visar sjöarnas fosforhalt, ett bra mått på hur övergödda sjöar är. Näringshalterna måste minska i de flesta av Tyresåns större sjöar.

Vattenvård i
TYRESÅN

Tyresåns sjösystem sträcker sig från högt belägna skogssjöar, förbi tätbefolkade delar av stockholmsområdet och till Östersjön via Kalvfjärden i Tyresö. Se fler kartor över Tyresån på hemsidan, www.tyresan.se.

Tyresåns vattenvårdsförbund

Samarbete om vattenvård har pågått i Tyresån sedan början av 1990-talet. Deltagarna är Haninge, Hudinge, Tyresö, Stockholm, Botkyrka och Nacka kommuner och Länsstyrelsen i Stockholms län. Vi arbetar med att ta fram de viktigaste åtgärderna för bättre vattenkvalitet och att informera om Tyresån.

Den nya rapporten ”Samarbete för renare vatten” beskriver de åtgärder som gjorts i Tyresån från 1994 till 2005. Du hittar den under ”lästips” på hemsidan.

Har du frågor eller synpunkter?

Kontakta Tyresåns vattenvårdsförbund via hemsidan www.tyresan.se eller på telefon 08-785 51 06.

Läs mer om vattenväxter

- Vattenväxter och miljön – Rapport 3495, Naturvårdsverket 1988.

Läs mer om övergödning

- www.ab.lst.se/vatten, klicka vidare till Hur mår vattnet/sjöar och vattendrag. Där kan du hitta mer information och läsa rapporter om miljö tillståndet i sjöar och vattendrag.

Vattenväxter i Tyresåns sjöar

- Vilka växter finns i sjöarna?
- Vad påverkar tillväxten?
- Vad kan man göra när växterna blir ett problem?

